

Verslag tweede Marron symposium, door Gin Sanches

Mariska de Jong van stichting Ma Jong en ik als adviseur van Ma Jong hebben op 10 oktober jl., in Haarlem met veel enthousiasme het Tweede Marron Symposium georganiseerd. Net als vorig jaar hebben we dit Marron Symposium zeer toepasselijk gehouden op de Dag der Marrons. Op 10 oktober 1760 sloten de Ndyuka's als eerste Marron gemeenschap een verdrag ([Vredesverdrag van 1760](#)) met de toenmalige koloniale Nederlandse overheid waarmee ze vrijheid en territoriale autonomie verwierven. Ook de Saamaka (1762), de Matawai (1769), de Aluku (1791), de Bakabusi Ningre (1862), de Paamaka (1872) en de Kwinti (1887) hebben later vredesverdragen afgesloten.

De Dag der Marrons is een initiatief van de marronhistoricus André R.M. Pakosie uit 1970. Een dag voor een gezamenlijke jaarlijkse herdenking en viering van de vrijheidstrijd van hun voorouders. De vier Gaanman (Granmans): Gazon Matodja (Okanisi), 'Agbago' Jozef Daniël Aboikoni (Saramaccaners), Cornelis Zacharias Forster (Paramaccaners) en Alfred Aboné Lafanti (Matawai) hebben in de tijd uiteindelijk goedkeuring hiervoor gegeven.

In het Marron Symposium van vorig jaar zaten we in het statige Provinciehuis van Haarlem waar we het hebben gehad over: 'Marron & Afrikaanse Diaspora', de 'Strijd en Behoud van het Marron Cultureel Erfgoed', het 'Leven als Marron', 'Cultuur & Erfgoed', 'Onderzoek, borging & expositie' en 'Rouwrituelen Ndyuka'. Na dit Symposium waren de sprekers, de panelleden en deelnemers het er unaniem over eens dat we de eerdergenoemde onderwerpen verder moeten uitdiepen, maar ook dat we een dergelijk Symposium jaarlijks zouden moeten organiseren.

Foto-impressie van het tweede Marron symposium, Haarlem, 10 oktober 2024.

Het tweede Marron Symposium Haarlem

In het Tweede Marron Symposium wilden Mariska en ik een actueel onderwerp kiezen, dat impact heeft op alle Marron gemeenschappen. Daarom hebben we gekozen voor de concept “Raamwet Collectieve Rechten Inheemse- en Tribale Volken” (Raamwet).

Traditioneel openen wij de Marron Symposia van Ma Jong met een traditionele Marron opening met de Apinti. Ook dit jaar werd dat verzorgd de heer André Mosis: Schrijver, Docent en Marron erfgoedbeheerder. Omdat niet iedereen de codes kennen van de Apinti, heeft hij nog een kleine lezing gehouden voor de niet-traditionele Marrons in de zaal.

Mevrouw mr. Patricia Meulenhof is afgestudeerd op het onderwerp ‘Het Traditioneel Gezag en de Decentralisatie in Suriname’, zij was voorzitter van de Presidentiële Commissie Grondenrechten, voorzitter van de Commissie Uitvoering Saamaka Vonnis en is nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van de Raamwet. Patricia is speciaal voor dit Tweede Marron Symposium uit Suriname afgereisd om als Keynote Speaker de Raamwet te duiden.

Om te kunnen duiden hoe en waarom deze collectieve rechten verworven zijn en waarom het niet alleen om de Inheemse Volken gaat, maar ook om de Tribale Volken (Marrons), heeft de heer drs. Laurens Olijveld eerst een presentatie gehouden over de Trans-Atlantische slavernij en de doorwerking daarvan tot op heden.

Toen was het de beurt aan Keynote Speaker mr. Patricia Meulenhof, om de zeer ingewikkelde Grondenrechten en de erkenning van de collectieve rechten van de Inheemse- en Tribale in haar speech te duiden, die o.a. ook opgenomen zijn in de Raamwet ‘Collectieve Rechten Inheemse- en Tribale Volken’. Deze concept Raamwet die een enorme impact zal hebben voor Suriname en in het bijzonder voor de Inheemsen en Marrons’. Een aantal onderwerpen die onderdeel waren van haar presentatie:

- “Suriname is het enige land in het westelijk halfrond, dat tot nu toe de rechten van de Inheemse- en de Tribale volken nog niet structureel heeft erkend in haar wetgeving.”;
- De erkenning van de collectieve rechten ITV heeft onder andere als grondslag: Vredesverdragen van de 17^e eeuw, gewoonte recht, Vredesakkoord 1992, Mensenrechten verdragen, Wettelijke regelingen als: Buskondre Protocol, wet Bescherming Woon en leefgebieden, L-decreten, Wet Bosbeheer, Mijnbouw wet, Natuurbeschermingswet etc., Jurisprudentie (internationaalrecht);
- Inter-Amerikaans Hof voor de Rechten van de Mens (IAHRM), heeft o.a. op basis van: de Moiwana case (2005), de Saamaka case (2007), Kali’na en Lokono case (2015), gesteld: de belangen zijn niet goed beschermd in het bestaand rechtssysteem en in de wet. Er moet een eigen speciaal mensenrechtenregiem komen;
- Karakteristieken van het mensenrechtenregiem, zijn o.a.: het moet passen binnen het nationaal rechtssysteem; de werkingssfeer is beperkt tot de belanghebbenden en dat zijn, Inheemse- en Tribale volken, rechten zijn gebaseerd op tradities; de rechten zijn niet dezelfde rechts concepten die het westerse recht kent; ze hebben autonome kenmerken.
- Rechtspersoonlijkheid, het hof heeft hierbij gesteld, dat: het recht op erkenning als persoon gedefinieerd is, als het recht om wettelijk erkend te worden als subject van rechten en plichten. Ook dat de sociale en antropologische verantwoordelijkheid omgezet moeten worden in echte rechtspersoonlijkheid;

- Free Prior Inform Consent: het recht op consultatie bij ontwikkelings- en investeringsplannen en de plicht van de overheid om toestemming te verkrijgen bij grootschalige ontwikkelings- en investeringsprojecten;
- Traditioneel Gezag/Bestuur: nu nog niet wettelijke erkend, maar wordt gedoogd, rechtspositie van het traditioneel gezag moet wettelijk geregeld worden en taken en bevoegdheden ten opzichte van regionale organen moet duidelijk zijn;
- Demarcatie: richtlijnen bij de grensbepaling en grensafbakening voor de woon en leefgebieden van de Inheemse- en Tribale Volken met inachtneming van de internationale standaarden;
- Proces tot nu toe van het grondenrechten vraagstuk: de conceptwet is ingediend bij DNA door de President in juni 2021, de conceptwet met amendementen is ingediend in 2023 door Cie. van Rapporteur, de Petitie ITV afwijzing van de amendementen (art 4 concept wet) en tot slot de regering zal nota van wijziging indienen bij DNA.

Het panel werd gevormd door: mevrouw mr. Patricia Meulenhof, de heer drs. Laurens Olijfveld, de heer drs. John Brewster, de heer prof. dr. Guno Jones en mevrouw Monique Sanches. Vanuit hun deskundigheid en perspectief hebben alle panelleden een eerste reactie gegeven op de intentie van de concept Raamwet en de speech van Patricia Meulenhof. De vragen van het panel maar later ook in de plenaire discussie, hadden veelal te maken met (rechts)positie van de Marrons na de inwerkingtreding van de Raamwet en welke impact dat heeft op Suriname. Heel duidelijk was ook dat iedereen inzag dat er nog heel veel werk verzet moet worden door: de overheid, het ambtenarenapparaat en niet op de laatste plaats bij de Inheemse- en Tribale Volken zelf, op het gebied van formulering van de grondenrechten en de structuur en omschrijving van het traditioneel gezag in de rol van bestuurder.

Vereerd dat ik het Tweede Marron Symposium als moderator mocht leiden.

Gin Sanches

Adviseur stichting Ma Jong